

Årsberetning

for



for 1999

marts 2000 fonden “projekt UDENFOR”

Telefon: 33 16 35 45

33 42 76 00

Fax: 33 16 35 40

Adresse: Frederiksborggade 42, 1
1360 København K

E-mail: projekt@udenfor.dk

hjemmeside: www.udenfor.dk

Indhold

Om “projekt UDENFOR” side

Posefolksprojektet side

Sygepleje på hjul side

5. Mental Health - Social Exclusion konference side

Udviklings-, dokumentations- og forskningsarbejde side

Kontakter . side

Modtaget økonomisk støtte side

“projekt UDENFOR”s økonomiske nøgletalside

Om “projekt UDENFOR” .

I 1999 gik ”projekt UDENFOR” ind i sit tredje leveår. I almindelig terminologi på de sociale- og sundhedsmæssige områder er det året hvor ”projekter” endelig evalueres: Hvordan er det gået i forhold til den oprindelige målbeskrivelse, hvad er resultaterne, hvad er påvist og endelig det mere jordnære spørgsmål: Har projektet bevist sin berettigelse og bør det på denne baggrund forankres i det eksisterende social- og sundheds system.

Her som på andre områder vil ”projekt UDENFOR” gerne gå nye veje. Vi føler os stadig ungt som projekt, og finder slet ikke at det forsøgende og eksperimenterende arbejde blandt samfundets mest udstødte hjemløse er færdiggjort. Snarere tværtimod. Det er vigtigt at holde sig for øje, at billedet af udstødelsen som vi møder den på gadeplan ikke er et statisk fænomen, men derimod er en størrelse i stadig bevægelse og forandring. Det er, heldigvis, sådan at mange af de hjemløse vi møder på gaden får hjælp til en tilværelse som for dem selv er bedre end livet gaden. Men, og det er paradokset, samtidig med at nogle hjemløse forsvinder fra gaden, kommer nye til. Det synes nærmest som en lovmæssighed, at tager vi nogle indenfor, så skubber vi andre udenfor! Fænomenet er ikke nyt, ret beset har vi kendt til det i århundreder.

Dette bør give anledning til grundige praktiske og teoretiske overvejelser om den hjælp vi tilbyder dem udenfor. Provokerende kunne man spørge: Bør vi, såvel på makroplan (samfundet og dets grupper) som på mikroplan (den enkelte), fortsætte den ”bevidstløse” resocialiserings- og forebyggelsesindsats i forhold til de udstødte, som godt nok kan ændre billedet af udstødelsen, men ikke forrykker noget ved selve den sociale udstødelser væsen – at vi til enhver tid i et givet samfund har nogle der er udstødte! Måske fordi vi har brug for de udstødte som ”unormale” mod hvem vi kan måle vores egen ”normalitet”?

Dette synspunkt fører frem til, at der bestandig *må være* et projekt som har et opdateret billede af udstødelsen som vi ser den på gadeplan, et projekt der *skal nå* ud hvor andre ikke når, et projekt der gennem forløb *skal vise* vejene til de nye udstødte, et projekt der vedvarende *vil fungere* som brobygger mellem de udstødte og det offentlige system i bredeste forstand – *det* offentlige system der i sidste instans *må* være hjælperen. Et projekt der også er brobygger i forhold til at udvide forståelsen for udstødelser væsen, og derved være medvirkende til at vi tør ofre de udstødte et blik og give dem plads i vort samfundsmæssige rum.

Fra starten i 1997 har det at bevæge sig rundt i det offentlige rum været projekt UDENFORs hovedopgave – vort fundament. Posefolksprojektet har på denne måde været banebryder for vores nuværende indsats. Gennem det at gå ud og møde en gruppe meget isolerede psykotiske hjemløse, og ved hjælp af arbejdsredskaber som tid og tålmodighed parret med en professionel og medmenneskelig holdning til posemand/damen, er det lykkedes at levere et konkret hjælpearbejde i forhold til den enkelte posemand/dame – et hjælpearbejde der vel at mærke har ført til en væsentligt bedre levevilkår for den enkelte også ifølge den enkelte selv – og uden at målet har været resocialisering og normalisering, men *det* har ofte været sidegevinsten ved arbejdet!

Posefolksprojektet sluttede formelt i 1999. Der blev udgivet rapporten ”Posefolket” i 1998. I 1999 er der solgt 1200 eksemplarer af rapporten, og den sælges stadig. Rapporten afgrænser posefolket i forhold til andre hjemløse på gaden, samt yder et teoretisk bidrag til hjemløseforskningen. I 2000 vil der følge en mere kvantitativ rapport om posefolket.

Det at befinde sig i det offentlige rum giver en indsigt i hvem de hjemløse er og hvor de befinder sig. I den 3 – 4 årige periode vi har fulgt posefolket har vi lært andre hjemløse, og grupper af hjemløse, at kende og fået indsigt i deres livsvilkår. Sådan må og skal det være. De nye hjemløse vi har mødt er eksempelvis skiltetiggere og udeliggere, Det er mennesker der ofte er præget af massive psyko-sociale problemer. Derfor kan ”Gadefolksprojektet” som vi startede i 1999 betragtes som en organisk forsættelse af Posefolket, men nu præget af en mere akut og konkret hjælpeindsats, samtidig med at der stadig holdes et øje på posemanden/damen indtil der, forhåbentligt, opbygges et offentligt system der kan og vil gå ud på gaden og tage hånd om problemerne.

Vort andet store gadeprojekt ”Sygepleje på Hjul” kom for alvor i gang i 1999. Dette projekt tager tråden op fra Posefolksprojektet: I form af en mobil sygeplejeledet skadestue at møde den udstødte på gaden i hans/hendes eget miljø. Her forenes den egentlige sygepleje med en social-psykologisk omsorg for den enkelte – en omsorg der har sit udspring i en anden tænkemåde end den gængse offentlige effektivitets og målrettede sundhedsindsats. Det er en omsorg der søger at forstå sammenhængen, og sætte denne sammenhæng øverst på prioriteringslisten, mellem de livsvilkår den udstødte på gaden har, og det konkrete problem man præsenteres for i form af for eksempel åbne sår.

”Sygepleje på Hjul” markerer også på det organisatoriske/finansielle område en nyskabelse: Med ”Egmont Fondens” bevilling på 5 mill. kroner til en femårig

forsøgsperiode, bliver ”Sygepleje på Hjul” det første fuldt privat finansierede projekt i ”UDENFOR”s regi. Dette ikke at have organisatoriske forpligtigelser i forhold til det offentlige giver nye muligheder for at tilrettelægge og omtale indsatsen. Dette sidste må ikke opfattes som om det offentlige via sit økonomiske tilskud til vore øvrige aktiviteter har pålagt os snærende bånd, slet ikke. Det må forstås således, at det ansvar man har, og må have, overfor en bevilgende myndighed her er flyttet fra det offentlige til en privat fond.

Som tidligere nævnt er gadearbejdet fundamentet i vort arbejde. Det skal danne grundlag for en systematisk udvikling og inspiration på et intellektuelt og teoretisk niveau blandt og sammen med de mennesker som udfører gadearbejdet. Desuden skal gadearbejdet danne basis for en undersøgelses- og forskningsmæssig indsats. Her skal nævnes det rent danske forskningsprojekt: ”Metodeudvikling for kvalitet og brugerinddragelse i arbejdet med ikke indlagte sindslidende” Dette projekt, der udføres for Socialministeriet, afsluttes med udgivelsen af en bog i første halvdel af år 2000.

I direkte sammenhæng hermed har ”projekt UDENFOR” holdt sig forankret i et internationalt samarbejde om formidling af viden, udvikling af metoder og evaluering af aktiviteter på hjemløseområdet. Vi er medlem af organisationen Mental Health Europa og er fast repræsenteret i denne organisations faste komite: Mental Health – Social Exclusion. Der har siden 1991 været afholdt fem europæiske konferencer i dette regi. Den 5. konference blev afholdt i maj 1999 i København, med ”projekt UDENFOR” som ansvarlig for såvel den økonomiske som den indholdsmæssige del af konferencen. Dette værtskab var en stor udfordring: At sikre de rette rammer og det rette indhold i en konference med deltagelse af 200 mennesker fra 20 forskellige europæiske nationer. Konferencens tema var ”dialog”, og der foregik en livlig udveksling af synspunkter mellem så forskelligartede deltagere som Københavns hjemløseradio og WHO. By- og boligminister Jytte Andersen, der bød deltagerne velkommen, leverede ligesom forskerne et engageret indlæg på konferencen.

Vi har gennem 1999 haft talrige besøg fra såvel danske som udenlandske projekter der beskæftiger sig med social udstødning. Samtidig med at vores undervisnings- og foredrags virksomhed også har været ekspanderende. Det er selvfølgelig smigrende at så mange ønsker at møde os og høre om vore overvejelser og erfaringer, men samtidig giver det os også et indblik i, at der her i landet og i udlandet på forskellige niveauer udføres en engageret og kvalificeret hjælpeindsats for og sammen med samfundets mest udstødte mennesker. Og på denne måde får vi et særdeles nyttigt overblik og kommer til at besidde en viden der placerer os centralt på den sociale udstødnings arena forstået i

den bredest mulige forstand.

Med disse hovedtræk fra året 1999 vil vi på de næstfølgende sider redegøre for hvert enkelt af de mange aktiviteter projekt UDENFOR har stået for i 1999 – samt, og det er det vigtigste, med både glæde og fortrøstning se frem til det nye årtusindes udfordringer.

Posefolksprojektet

Med udgangen af 1999 afsluttede vi posefolksprojektet, der da havde varet i små fire år. Posefolket er et eksempel på et metodeudviklingsprojekt der kombinerer en konkret hjælpeindsats til en gruppe psykotiske hjemløse med et forskningsbidrag der afklarer *hvem* posefolket er, *hvor* de befinder sig, *hvad* der afgrænser dem i forhold til andre hjemløse *hvilke* metoder der kan anvises til at nå denne gruppe hjemløse og endelig *hvordan* de kan hjælpes.

Det at posefolksprojektet formelt afsluttedes i 1999 betyder ikke, at vi ikke fortsat har et øje på nye posemænd/damer som vi møder i det offentlige rum. Det har vi. Og det vil vi have så længe vi kan skaffe midler til at være på gaden, og *indtil* det offentlige får opbygget et system der kan og vil gå ud på gaden og møde den psykisk syge hjemløse.

I den omtalte periode har vi haft kontakt med 179 forskellige personer. Af disse var 29 (16%) kvinder.

Af de 179 blev 35 (20%) opfattet som posefolk. 6 (17%) var kvinder. Med 163 (91%) personer af de i alt 179 havde vi den første kontakt på gaden. Aldersmæssigt fordelte gruppen sig fra 20 år, en kvinde, og 77 år, ligeledes en kvinde.

Det blev til i alt 2145 kontakter med de 173 forskellige personer. 1912 (89%) af disse kontakter var på gaden.

Ovenstående oplysninger fremgår af rapporten ”Posefolket” som udkom i efteråret 1998. Den blev i 1999 solgt i 1200 eksemplarer og kan stadig rekvireres.

Med til posefolksperioden hører, at vi efter anmodning fra forvaltningsafdelinger og institutioner har ydet rådgivning, supervision og direkte omsorgsopgaver i: Københavns Kommune, Frederiksborg og Fyns amter samt Værløse Kommune.

Sygepleje på hjul

Planlægning og ansøgning om økonomisk støtte til projekt ”Sygepleje på Hjul” gennemførtes i 1998, og resulterede i ”Egmont Fondens” bevilling på 5 mill. kroner til et femårigt forsøgsprojekt i 1999 – 2003. I slutningen af 1998 forærede Rigshospitalet projektet en sengeambulance. Efter et omfattende indretningsarbejde fremstår ambulancen med udstyr til den mest basale sygepleje så som sårskift, fodpleje, undersøgelse af blodtryk og lunger, men også som stedet hvor narkomaner har kunnet få udleveret rent ”værktøj”.

Ambulancen har fungeret som en mobil sygeplejeledet skadestue, der med udgangspunkt i forskellige faste holdesteder på den ene side har været et tilbud til de hjemløse der enten ikke magter eller ikke vil opsøge det etablerede sundhedssystem, og på den anden side har været et tilbud til eksisterende institutioner for hjemløse, hvor ikke alene brugerne har kunnet bruge ambulancen men hvor der også er ydet rådgivning og supervision til medarbejderne. Parallelt med dette har medarbejderne foretaget direkte opsøgende arbejde på gadeplan.

Men som i så meget andet af ”projekt UDENFORs” virksomhed blev en af ”Sygepleje på Hjuls” hovedopgaver i 1999 brobygger-funktionen mellem de hjemløse på gaden og det eksisterende offentlige system: Det være sig i form af direkte ledsagelse til eksempelvis hospitalsbehandling, men også i form af at øge forståelsen hos det offentlige personale for de livsvilkår de hjemløse har og de deraf afledte reaktionsmønstre, som kan, det skal medgives, være svære at takle på eksempelvis en skadestue. Og samtidig denne følgen med den hjemløse til behandling også givet mulighed for at give de hjemløse forståelse for sundhedspersonalets vilkår. Denne indsats for forståelse har i løbet af året vist sig særdeles værdifuld.

I løbet af 1999 har ”Sygepleje på Hjul” haft 1976 kontakter fordelt på 260 forskellige personer. Antal af kontakter med den enkelte har varieret fra en til mere end 50. Af det samlede antal personer var 22,8% kvinder. Aldersmæssigt har gruppen 20 – 35årige været dominerende, og med et aldersspænd fra yngste på 14 år til ældste på ca. 70 år.

I efteråret 1999 blev der designet et databasesystem, der i løbet af år 2000 vil komme til at fungere optimalt. Dette vil være en vigtig informationskilde for det evalueringsforløb der er aftalt med Rigshospitalets UCSF. Og i det hele taget vise sig vigtigt i projekt UDENFORs samlede bestræbelse på at have så opdateret og nøjagtigt et billede af hjemløsheden som vi møder den på gaden.

Udviklings-, dokumentations- og forskningsarbejde

Mental Health – Social Exclusion 5. konference

I begyndelsen af halvfemserne blev der på foranledning af den italienske psykolog Luigi Leonori dannet et tværeuropæisk netværk med navnet "Mental Health – Social Exclusion

(MH-SE)" som blev organiseret som en stående komite under den europæiske græsrodsorganisation "Mental Health Europa". Projekt UDENFOR har siden starten været repræsenteret i denne komite ved Preben Brandt.

I dette forum er der afholdt en række konferencer omhandlende hjemløshed, social udstødning og psykisk sygdom. Den første blev afholdt i Rom i 1991. Den 5. konference, "The 5th Pan european MHSE conference about socially excluded mentally ill people" blev under nøgleordet *dialog* afholdt i ØksneHallen i København i dagene 6 til 8 maj 1999.

Projekt UDENFOR var arrangør og ansvarlig for denne konference der samlede 220 deltagere fra i alt lande.

I forarbejdet til konferencen deltog en lille gruppe fagpersoner: Overlæge Per Vendsborg (distrikpsykiatrien i København, David Bonde og overlæge Knud Jensen (SIND) og Søren Surland fra Københavns Kommunes Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltning.

Økonomisk blev konferencen finansieret ved støtte fra: Socialministeriet, Sundhedsministeriet, Helsefonden, boligselskabet KAB og ved deltagerbetaling.

Udstødte minoritetsgrupper

En bevilling i sidste halvdel af 1999 fra Augustinos Fonden muliggjorde ansættelsen af en kvindelig gadeplansmedarbejder. Medarbejderne skal specielt beskæftige sig med "minoriteterne blandt minoriteten": Kvinderne og flygtninge/indvandrere.

Spørgsmål som medarbejderne specielt skal beskæftige sig med er for det første: Giver det at være kvindelig hjemløs helt specielle og endnu ikke erkendte problemer? Og for det andet: Er den "spådom" som projekt UDENFOR længe har fremført at flygtninge/indvandrere er morgendagens socialt udstødte ved at gå i opfyldelse! (bevidst bruger jeg ! og ikke ?-mw.)

Brugerinddragelse af ikke indlagte sindslidende

Et forskningsprojekt ”Kvalitet og Brugerinddragelse i Socialt Arbejde med Sindslidende” blev på Socialministeriets foranledning igangsat i 1999 af Preben Brandt. Ministeriet ønskede en udredning af kravene der kan stilles til kvalitet i socialt arbejde og et forsøg til udvikling af metoder til sikring af kvalitet i det særlige sociale arbejde med ikke indlagte sindslidende.

Projektet færdiggøres i første halvdel af 2000 – og rapporten forventes at udkomme i bogform medio juni 2000.

Skiltetiggeri

I forbindelse med gadearbejdet har vi haft opmærksomheden rettet mod det nye fænomen i Københavns gader - *tiggeri med skilt*. Fænomenet er for os en bekræftelse af, at også den sociale udstødning ”internationaliseres”. Ligesom vi lokalt i Danmark har oplevet fænomener som narkomani og hjemløshed ”drive” fra det tæt befolkede hovedstadsområde til tyndere befolkede områder i Jylland og på Lolland, ja så oplever man også en sådan udvikling mellem landene i den vestlige verden! For år tilbage oplevede vi fænomenet skiltetiggeri i store byer som London og Edingburgh og ser det altså nu i København.

Vi havde i forvejen kendskab til de fleste af tiggerne, men supplerede denne viden med en dataindsamling, som, på Socialministeriets anmodning, gjorde os i stand til at udfærdige en kort rapport om skiltetiggeriet.

Men en mere analytisk undersøgelse om baggrund, årsager og hvilken dynamik der ligger bag at et fænomen som skiltetiggeri pludselig dukker op overalt i den vestlige verden savnes.

Skæve boliger til skæve eksistenser

By- og boligministeriet har afsat en pulje på 30 millioner kroner til støtte af opførelse/ombygning af anderledes boliger til meget udstødte mennesker. I den forbindelse har vi, i samarbejde med Grønlændernes Hus, Kofoeds Skole, boligselskabet KAB og Københavns Kommunes Familie- og Arbejdsmarkedsafdeling, deltaget i arbejdet med at udvikle anderledes boliger til Grønlænderne. Den færdige plan skal afleveres til bedømmelse i første halvdel af år 2000.

Samarbejdspartnere i Danmark

Som i sine første to leveår har projekt UDENFOR også i 1999 samarbejdet med en række forskellige instanser og institutioner. Vores beliggenhed i København gør selvfølgelig at samarbejdspartnerne omkring løsningen af en række af dagligdagens problemer er koncentreret omkring organisationer og myndigheder i København. Her skal nævnes: Socialcentre, distriktspsykiatriske centre, hospitalernes psykiatriske afdelinger, Københavns Politi, Kirkens Korshær, Missionen blandt Hjemløse og ikke mindst en række af de særlige, og ofte frivillige, projekter som findes overalt i København.

Men udover dette dagligdags samarbejde foregår der også en mere overordnet diskussion om holdninger og metoder i arbejdet med de, fristes man næsten til at sige, talløse institutioner og projekter landet over.

To live in Health & Dignety

I direkte forbindelse med det tværeuropæiske samarbejde iværksatte MH-SE i 1999 undersøgelsesprojektet "To live in Health & Dignety". Undersøgelsen, hvis målgruppe er socialt udstødte, psykisk syge foregår i følgende 10 europæiske hovedstæder: Athen, Rom, Lissabon, Madrid, Paris, Bruxelles, Berlin, London, Helsinki og København. Den er opdelt i to moduler, hvoraf modul I omfatter en beskrivelse af seks projekter/institutioner i hver hovedstad, og hvilke strategier de enkelte projekter/institutioner anvender i arbejdet. Formålet bliver derfor først og fremmest en udveksling af gode praksisser og arbejdsredskaber i arbejdet med målgruppen – og sekundært at kigge på de mindre gode praksisser. Modul I er påbegyndt i 1999, og skal være afsluttet i maj 2000. Den efterfølgende modul II, der er en brugerundersøgelse, er planlagt til at være færdig i juli 2000. Undersøgelsens samlede resultat præsenteres på den 6. europæiske konference der afholdes i Athen i september/oktober 2000.

Medlemskab af MHE

Rotary: kirkekoncerten

Johanitterordenen

Sionskirken

Konferencedeltagelse:

- **Odense**, november 1999, Socialministeriets 5. nationale konference om udstødte (Gitte Sonntag, Line Ervolder, Torben Pilely og Preben Brandt).

Modtaget økonomisk støtte

“Projekt UDENFOR” har i 1999 modtaget bevilling på følgende beløb fra private og offentlige fonde, uden dog at alle pengene er kommet til udbetaling i 1999, da nogle bevillinger dækker året 2000 eller efterfølgende år.

- <i>Socialministeriet, PUF</i>	400.000 kr	
- <i>Socialministeriet, § 94-puljen</i>	100.000 kr	
- <i>Socialministeriet, puljen “indsats særlig for sindslidende”</i>	250.000 kr	
- <i>Sundhedsministeriet</i>	50.000 kr	
- <i>Antoniusfonden</i>	100.000 kr	
- <i>Robinsohnfonden</i>	100.000 kr	
- <i>KAB fonden</i>	25.000 kr	
- <i>Københavns Kommunes Frivillighedspulje</i>	75.000 kr	
- <i>Egmontfonden</i>	Bevilling for årene 1999 - 2004: 5.000.000 kr	1.100.000 kr
- <i>Socialministeriet</i>	til gennemførelse af “kvalitetsudviklings-projekt”	300.000 kr

Derudover har projektet haft
indtjening på ca. 200.000 kr
ved konsulentfunktioner, foredrag og undervisning.